

Náš List

Neodvisno politično glasilo za Slovence

Izhaja vsako soboto: ako je ta dan praznik, pa dan poprej. Velja za celo leto 5 K, za pol leta 2 K 50 v. — Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istočasno vposiane naročnine se ne ozira. — Posamezne številke po trafikah po 10 v.

Z mesečno prilogo
Slovenska Gospodinja

Uredništvo in upravnništvo je v Kamniku, kamor naj se volijo posiljati dopisi, naročnina in reklamacije. Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi se računajo tristopna petit-vrsta po 14, 12 in 10 v. za 1-, 2- oz. 3krat, za večkrat izdatno znižane cene.

Vsebina: Dr. Iv. Tavčar je vložil proti nam tožbo. — K našemu programu. — Dr. Ravnihar: Naša politika. — Volilna reforma. — Narodnostni boj med Poljaki in Nemci. — Politični pregled. — Dvorni svetnik dr. Ploj in demonstracije na Slovenskem. — Štajersko: Mariborski poslanec Henrik Wastian in človeška razsodnost. Razno. — Koroško: Razno. — Primorsko: Razno. — Kranjsko: Iz neodvisne kmetijske stranke. Razno. — Pismo iz Rusije. Podlistek: Žena in socializem.

Dr. Iv. Tavčar je vložil proti nam tožbo.

Dr. Tavčar je vložil tožbo proti našemu odgovornemu uredniku. Ker še nismo prejeli nobene obtožnice, v tem trenutku še ne vemo, v čem smo se pregrešili. Zdi se nam pa, da se je dr. Tavčar le odzval našemu pozivu z dne 3. pr. m. Skliceval se je namreč v 20. št. svojega lista v zadevi dr. Furlana tudi na Naš List, češ da smo ga mi v tozadevni notici osebno žalili, in zato naj je bil prisiljen, napisati novo polemiko proti dr. Furlanu. Dr. Tavčar nam je torej očital stvari, ki jih mi najbolj preganjamo, proti katerim se ves čas bojujemo. Sredstva, od katerih smo se še vsikdar obrnili z zaničevanjem, naj smo torej porabili zdaj sami proti dr. Tavčarju! Da nismo mirno prenašali takega očitavanja — če tudi je bila njegova neosnovanost jasna — je razumljivo, in če nas je dr. Tavčar tožil, ni storil s tem drugzega, kakor najmanj kar je mogel: svojo dolžnost. Naj odloča torej sodišče, ali smo dr. Tavčarja res osebno žalili ali ne.

Lepo in pošteno je, da je vložil tožbo. Smo stali in stojimo še danes na stališču, da so osebne žalitve najgrše sredstvo, ki se je more izigravati proti osebam, stoječim v političnem boju. Žal, da so dospele naše razmere že tako daleč, da vidijo v političnem boju samo osebnosti. Ali

Žena in socializem.

Spisal Avguštin Bebel.

Zena v preteklosti.

(Dalje)

S stopnjujočo omiko se je izmerilo spolsko občevanje med sorojenci kakor polagoma tudi med zadnjimi stranskimi sorodniki od materinske strani. Nastala je nova skupina krvnih sorodnikov, takoimenovana gens t. j. rod. Vsak tak rod, ki so ga tvorile prvotno rodne in polusestre skupno s svojimi otroci v družbi svojih rodnih in polubratov od materine strani, je imel svojo lastno pramater. Tej so bile vse ženske naslednice v razmernem sorodstvu. Zakonske može ne prištevajo oni krvni skupini, ki jo tvori rod njih soprog, pač pa spadajo v rod svojih sester. Ker se ravna sorodstvo po materi, spadajo otroci teh zakonskih mož v rod svojih mater. Mati je glavna družina. Tako nastane materinsko pravo, ki je dolgo časa podlaga družinski in podedovalni pravici. Dokler je v veljavi priznanje edino materinskega pokolenja, toliko časa ima tudi žena pravico, udeleževati se posvetovanj svojega rodu, govoriti in glasovati na sestankih, one imenujejo in odstavljajo poveljnice v vojski in glavarje v mirnih časih.

nam je razumljivo: vsakdanost in povprečnost njih duha vidi samo to, kar se da prijeto; vzvišenim namenom, ki jih ne morejo pretipati z roko ali drugim orodjem, niso dostopni. S tem, da smo se drznili biti drugačnih misli, kakor n. pr. dr. Tavčar, smo se sicer izpostavili veliki nevarnosti, mnogo smo riskirali, ali na to smo bili pripravljeni. Ostudnosti naše politične borbe ne označuje nobena stvar bolj, kakor napadi Slovenskega Naroda na Naš List in njegove sotrudnike. List, ki pozna v strasti samo surovost, nas je neprenehoma žalil, in dasi smo dosedaj vedno menili, da je pravični čut omikanca tesno spojen z njegovo osebno častjo, in smo se v svojih polemikah po tem tudi vedno ravnali, nam je odprl zdaj dr. Tavčar oči: osebna čast politika je nepotreben luksuz, ki si ga dovoli kvečem idealist, pač pa se boj sodnika, ki odloča nad tvojo osebo v imenu Nj. Veličanstva! In po tem navodilu se je ravnal tudi naš častiti nasprotnik, in ni nam prizanašal — kajti pri njegovi osebi je vsled poslanske zaščite sodnik brez moči.

Postavljamo se še enkrat na stališče našega tožitelja z izrecnim poudarkom, da je dolžnost vsakega, poiskati si za žalitve zadoščenja, kajti le s tem se odpravi v naše politično življenje vsesana manira natolcevanja, sumničenja in obrekovanja svojih nasprotnikov. S tem povzdignemo etiški, nravni čut, ki ga nam Slovincem tako manjka, in če smo dr. Tavčarja res osebno žalili, je njegova moralna dolžnost, tirjati od nas zadoščenja v obliki kazni, kajti samo preklic nas vzgaja kvečem k hinavščini. Čut poštenja je v nas tako velik, da zadostimo v prvi vrsti svoji osebni časti, če se za greh tudi pokorimo; šele v drugi vrsti pride v poštev zadoščenje žaljenemu. Ali kakor je dolžnost, tirjati zadoščenje, tako je tudi dolžnost, dati svojemu nasprotniku možnost, po-

O Likijcih, ki so priznavali materinsko pravo, piše Herodot: „Njih običaji so deloma vzeti iz otoka Krete, deloma iz karskih otokov. Eno navado pa imajo, ki jih loči od vseh drugih narodov sveta. Vprašaj moškega Likijca, kdo da je, pa ti pove najprej svoje ime, potem ime svoje matere in tako nazaj, a vedno le v ženskem kolenu. In še celo več. Če poroči svobodna žena sužnja, so vsi njeni otroci svobodni meščani; če pa vzame prost mož v zakon tujko ali priležnico, zgube njeni otroci vse državljanske pravice, in tudi če je on najvišja oseba v državi.“

V teh časih ne govore o patrimoniju (očetovstvu), ampak o matrimoniju (materinstvu), ne o družinskem očetu (pater familias), ampak o družinski materi (mater familias). Svoje zemlje ne imenujejo očevina, ampak materevina. Kakor prej imenovane družinske oblike, tako je i tu zemlja in drugo skupna last vseh, gospodinjstvo temelji na komunizmu. Žena je prava voditeljica take družinske zadruge, zato je pri vseh v visokih čisljih. Ona odločuje v vseh zadevah, tičeočih se družine ali rodu, ona poravnava razpore, opravlja službo sodnika in mnogokrat tudi posle duhovnika. Kot posledico materinskega

iskati si tako zadoščenje. Mi stojimo pred dr. Tavčarjem odprtim čelom. Pot na sodišče mu je prosta — ne tako nam. Zato smo globoko prepričani, da ni vplival pri dr. Tavčarju v njegovi tožbi proti nam nravni čut, etiški moment — vsaka tožba brez tega je nemoralna — da mu torej ni na tem, žalitve preprečiti, ampak samo — kaznovati.

Torej: s strogo nravnega stališča nima dr. Tavčar pravice, dvigniti proti nam tožbo, in to toliko časa ne, dokler je njegov list pod varnim okriljem poslanske nedotakljivosti.

Sicer pa pričakujemo brez najmanjšega strahu prihodnjih dni.

K našemu programu.

(Konec)

No! Naši gospodje marksisti in masarykoveci so nas že obsodili: ne bo nič, le Marks ima prav, le Masaryk ima prav in kdor ni z nami, ta je itak naš nasprotnik. Kakor vidite, so že pristni dogmatiki, le manjka jim še papeža, kakor ga imajo nemški socialisti v osebi Bebela. Sicer visoko čislam Karla Marksa in T. G. Masaryka in prav odločno obsojam naše narodno-napredne, ki niso imeli menda še nikdar pod roko niti ephalnega dela Marksa, niti najboljše njegove kritike Masarykove. Zato pa izbijajo prazne in puble šale iz realne in socialno demokratične stranke. Mesto da bi proučili filozofično podlago socializma, napadajo osebno Kopača, Kristana, Linhart; oni so jim socialno demokratična stranka, sami pa se bijejo samozavestno po prsih: vidite, mi nismo taki! Prav kakor farizej v evangeliju! Priznamo brez pomisleka, da je poleg klerikalne stranke ne le pri nas, ampak povsod največja stranka ne le po številu, ampak tudi po vodilni ideji socialno-demokratična. Tako Vam že nadalje priznam, da ima ista poleg velikih idej tudi

prava moramo smatrati pogoste nastope kraljice in kneginj v starem veku, njih odločni vpliv celo tam, kjer vladajo njih sinovi n. pr. v stari zgodovini Egipta. Bajeslovje te dobe govori po pretežni večini le o ženstvu: Astarta, Demetra, Ceres, Latona, Isis, Friga, Gerda itd. Žena velja kot nedotakljiva, najhujši zločin je umor matere in vsi možje so dolžni, iskati osvete za tak greh. Krvno maščevanje je naloga moških članov vsakega rodu. Za vsako krivico storjeno udu ene družinske zadruge po članu drugega plemena, se mora na celem tem rodu krvavo maščevati. Obramba ženstva vzpodbuja može do največje hrabrosti. Na tak način se kaže veljava materinskega prava, ginekokratija imenovano, pri vseh medsebojnih življenskih odnosih starih narodov, pri Babilonceh, Asircih, Egipčanih, Grkih pred junaško dobo, pri italijanskih narodih pred ustanovitvijo Rima, pri Skitih, Galcih, Ibercih, Kantabrih, Germanih ob Tacitovem času itd. Žena zavzema v tej dobi v javnem življenju odlično mesto, kakor nikdar več kasneje. Tako pravi Tacit v svoji knjigi Germania: „Nemci mislijo, da tiči v ženi nekaj svetega in proroškega, zato spoštujejo njene navsvete in poslušajo njene besede.“ Zaradi po-

najlepšo organizacijo in sedaj tudi najtočnejši program. Le da se zopet bojim z Ibsenom: „So ein Parteiprogramm ist wie eine Saugpumpe, die jede Lust und Liebe zur Wahrheit benimmt.“¹⁾ Zame je socialno-demokrat. stranka svetovna stranka proletarcev v nasprotju s kapitalisti t. j. producenti za se. Res je, da je slovenski narod velik berač med evropskimi berači — kljubu temu, da imajo samo naše klerikalne in liberalne zadruga približno deset milijonov hranilnih vlog, s katerimi ne vedo drugega početi, nego ubijati kmeta — a zato še ni proletarec. Še vedno se sestavlja naš narod iz samostojnih kmetijskih posestnikov, samostojnih malih obrtnikov in trgovcev. Vsi ti niso proletarci samo iz razloga, ker se kljub teh posestev in obrti bore za vsakdanji kruh. Proletarci nasproti s kapitalisti žive med nami le v nekaterih centrih, kjer so jim nasprotniki italijanski in nemški kapitalisti in producenti. Dokler torej socialno-demokratični misleci in voditelji ne rešijo agrarnega vprašanja, trezno misleč človek z našim slovenskim ljudstvom ne ve kam. Razlikujejo se med temi majhnimi producenti pri nas le zgolj konsumenti: duhovniki, advokati, uradniki in enako. Zaradi tega je opravičen med nami le boj proti tem konsumentom, ki iz ljudstva le jemljejo in mu ničesar ne vračajo. Razun tega imamo par kapitalistov; vsekako bi jih lahko naštel na prste svojih rok. In tudi proti tem slovenskim kapitalistom ne stoji pravi proletarec, ampak kmetijski posestnik, obrtnik, ki se izkorišča vsled njega indolentnosti in ignorance.

Vendar priznavam socialno-demokratično stranko med nami kot veliko pridobitev za naš narod, ker zastopa veliki svetovni boj proti hierarhiji in birokraciji (gospodstvo duhovščine in uradništva ne oziraje se na ljudsko voljo). V tem revolucionarnem boju bom stal vedno na strani socialne demokracije, da, mi je še premalo ojstra. Kakor vidite, sem v toliko radikalno-demokratičen.

Bolj prilagala bi se našim razmeram češka realna stranka masarykovec. Pogrešam le nekaj, namreč, da nismo še dobili domačega Masaryka in da se hočejo siloma aplicirati razmere med češkim ljudstvom našim. Ustanovitev realne stranke za naše realne potrebe na Slovenskem bi bilo gotovo želeto in ako abstrahiram od individualno češkega programa realne stranke, potem bi se še najrajše pridružil tej. Kot temeljno veliko idejo realne stranke smatram boj za resnico. Realna stranka masarykovec mora zastopati na prvem mestu etični moment: zato je pedagogična, zato je i radikalna. V toliko sem z njo. Seveda Vam moram precej dodati odlomek mojih nazorov, da absolutne (brezpogojne) resnice ne priznavam, marveč le relativno t. j. ono skupino rezultatov, katere je dobila po

¹⁾ Tak strankarski program je pumpa, ki izsesa vse veselje in ljubezen do resnice.

ložaja žene v Egiptu je ob Cezarjevem času živeči Diodor ves ogorčen, da skrbe tu za ostarele stariše hčere in ne sinovi. Ves iz sebe je, ko dobi ob Nilu kot težake tudi ženske. Neodpustno se mu zdi, da opravljajo tako delo pripadnice slabjšega spola, ki uživajo poleg tega še v javnem življenju pravice in svobodščine, da na kaj takega pri Grkih in Rimljanih niti misliti ni.

Doba, v kateri najdemo materinsko pravo, je v obče zelo miroljubna. Odnosaji so zelo tesnobi in malenkostni, način življenja je zelo priprost. Posamezni rodovi se ločijo, kolikor dopuščajo to razmere, tvorijo skupino za-se in varujejo svoje meje. Če pa je napadel en rod drugega, je bila dolžnost moških, postaviti se v bran. Pri tem so jih ženske najkrepkeje podpirale. Kakor poroča Herodot, so se podale Skitinje skupno s svojimi možmi v boj; in kakor trdi, se ni smela devica pri njih omožiti, dokler ni ubila vsaj enega. Kakšno ulogo so igrale v vojski žene Germanov, Iberov, Škotov itd., smo že omenjali. Ali tudi v notranjih zadevah vsakega rodu je varovala žena v gotovih slučajih veliko strogost, in gorje mu, možu, ki je bil prelen ali preokoren, da bi si zaslužil svoj

empirični¹⁾ poti večina ljudi. Absolutno resnico prepustim onim ljudem, katere je navdahnul sv. duh in katerim naj pomaga Bog, kedar sami nič več ne vedo.

Ponavljam, da nisem niti češki realist, niti socialen demokrat bodisi že po kroju Karla Marksa, bodisi po kroju Bernsteina. Temeljni razlog zato dajejo socialisti sami. Profesor Sombart pravi: „Alle wirtschaftliche Tätigkeit ist am letzten Ende auf Vermehrung des Geldvermögens, das in die Produktion eingeht, gerichtet“, toraj človeško delo ima kot cilj zbiranje kapitala v svrhu vedno večje produkcije. Delo in produkcija pa se vrši edino le v vedni razvoj človečanstva. Pravila produkcije in zbiranja denarja in kapitala so stalno pridobljena po empirični vedi. Bodisi stranka ta ali ona, mora priznavati, da se denar in kapital nabira po vedno isti poti z vedno istim ciljem in da rastoči kapital ni nič drugega, nego napredek človeštva izražen v produktu. Ta pravila stvarjanja kapitala se ne dajo premenjati in ker je kapital potreben za napredek človeštva, toraj pogoj napredka, je neobhodno potrebno, da se v svrhu množitve kapitala podlaga ena človeška moč drugi, kakor se v rastlinskem in živalskem organizmu zbirajo organi, da služijo drug drugemu. Zato je prazna utopija, ako se še tako kriči na ves glas, da smo vsi enaki, da moramo ostati vsi enaki. To je največja reakcionarna ideja, mnogo bolj reakcionarna, kakor ona klerikalizma. Iz tega razloga sem pristaš amerikanca Andrew Carnegie in zagovornik trustov. Seveda ne mislim trustov v vsakdanjem, odioznem pomenu: združbo brezvestnih ljudi, ki izkoriščajo z nabranim kapitalom od njih odvisne ljudi, da si naberejo tem potom še več kapitala. Po mojem mnenju je trust ideal združenja človeškega dela in produkcije, in pot, katero nasvetuje Carnegie, je menda edina, da pride proletarec do one veljave, katera mu je mogoča po načelu rastlinskega in živalskega organizma in razvoja. Šele po trustu v smislu A. Carnegie se oživotvori organska zveza delavca s producentom. Moč pa mora biti odvisna od moči, ker drugače bi ne bilo napredka, bi ne bilo svobode, bi ne bilo življenja. Vsaka trditev splošne enakosti je torej negacija življenja.

Pa tudi nisem narodni radikalec. Lahko sicer rečem, da sem imel malo kedaj toliko iskrene duševne zabave, kakor one dneve, ko sem poslušal nazore naše akademične mladine na shodu v Trstu. Veselila pa me je napredna stran nje programa, želja po resnici, želja po delu. Po vsem, kar sem ondi videl in slišal, pa nisem dobil vtisov, da se gre za narodno-radikalno strujo, nego videl sem realno (masarykovo) stranko z načeli evolucije. — Zanimalo

¹⁾ Empirične poti rezultate imenujemo tiste uspehe, do katerih je prišel človek potom izkustev.

delež pri skupnem gospodarstvu. Pokazali so mu vrata in moral se je vrniti v svoj rod nazaj, kjer ga gotovo niso bili posebno veseli, ali pa je vstopil v kak drug rod, kjer je pričakoval večje popustljivosti.

Družinsko življenje v osrednji Afriki je še danes tako. Angleški potovalec po Afriki, Livingston (izg.: Livingston) je bil nad tem ne malo osupnjen, kakor piše sam v svojih „Missionary travels and researches in southern Afrika, London 1857. Ob reki Sambezi je zadel na močno in krasno razvito s poljedelstvom se pečajoče zamorsko pleme Balondo. Že prej so mu pravili Portugalci, da ima pri teh zamorcih prednost žena in ne mož, ali Livingston jim ni veroval prej, dokler se ni prepričal o tem na lastne oči. Pri Balondih prisostvuje žena posvetovanjem; mlad mož, ki se oženi, mora zapustiti svoje selo in se preseliti tja, kjer biva njegova žena. Pri tem se zaveže, zalagati celo življenje mater svoje žene z drvni; če pa se hoče ločiti od žene, ne sme zahtevati otrok s seboj. Do teh ima pravico samo mati. Nasprotno mora skrbeti žena za hrano svojemu možu. Livingston je opazil, da se tudi taki zakoni včasih sporečejo, vendar moškimi še na misel ne pride,

me je že na shodu izvedeti, zakaj se dijaštvo samo imenuje narodno-radikalno, dočim je po dejanskem nastopu po vsem stremljenji socialno-demokratično-realno. Filozofična podlaga vsemu je bila koncem konec Spencerjeva — odgovora pa mi ni vedel nikdo, tudi ne voditelji omladine. Delo pa ni za-me zopet nič drugega, nego uveljavljanje vseh duševnih in telesnih moči v svrhu razvoja človeštva, in kadar si stavimo cilj bliže, postane delo tudi realno.

Cenjeni g. urednik! Sedaj vendar le ne vem, če in v koliko sem Vam ustregel glede želje po izražanju programa. Nisem sicer še končal, vendar se vračam že zdaj z motom: Les grandes pensées viennent du coeur¹⁾ Vanvengues — k refrenu: Ne potrebujete programa, pišite kakor do sedaj, poslušajte glas svojega srca in ako hočete, da bodete imeli uspeh, uverite se, da treba tudi za politika načelo Macanlaya o umetnosti: „Not an examining but a believing frame of mind.“²⁾ Dr. H. Tuma.

¹⁾ Velike misli prihajajo iz srca.

²⁾ Ne raziskujoči, ampak verujoči način mišljenja.

„Naša politika.“

IV.

Samopomoč, ki ji je brezhrupno a zato neumorno in vztrajno delo temelj in predpogoj, daje nam hkratu odgovor na vprašanje glede taktike: Kako uravnajmo svoje postopanje napram protivnikom svojim pa tudi napram v načelih z nami soglašujočim strankam in strujam. Brez zadržka bodi povedano, da je to postopanje bolj pasivnega nego aktivnega značaja. Delo je, ki mu priznavamo zmagovalno silo; to sredstvo nam zadošča popolnoma, da se bližamo svojemu smotru. Drugih sredstev ne potrebujemo; najmanjšo vrednost pripoznavamo negativni strani dela, ki svojega nasprotnika le sramoti, blati, psuje, smeši, pobija — z besedami. Ako je tvoje delo dobro, uspehi ne izostanejo: poleg njega slabše delo ne more obstajati. Zato pusti mirno „delati“ svojega nasprotnika, dobrotu tvojega dela mora zmagati; kakor si sam prepričan o tej dobroti, utegneš sčasoma o njej prepričati tudi nasprotnike. Torej s pozitivnim delom naprej!

Pozitivno delo nam je tudi glavno orožje proti klerikalizmu, proti oni struji v politiki, ki hlepi po duhovniški nadvladi v vsem javnem življenju. Najuspešnejše se borimo proti njemu, ako podamo ljudstvu izobrazbo in prosvitljenost, ako mu vzgojimo samozavest in značaj, močnost in politično razsodnost. Resnično izobrazeno ljudstvo ne prenaša kuratele, najmanje pa kuratele kake kaste. Izobrazujmo, podučujmo ljudstvo in klerikalizem je nemogoč. S psovanjem in sramotjenjem duhovništva dosežeš morda trenotnih uspehov — trajnih gotovo ne. Klerikalizem obstoji, odkar človek časti božanstva, a najjačji je bil, ko je tičalo človeštvo v barbarstvu. Kraljevske časti je užival. Tim manjši je postajal njegov upliv, čim bolj je v ljudstvu

ugovarjati prvenstvu žene. Videl je še, kako občutno znajo kaznovati žene svoje može, če so bili z njimi grobi. Tako robotost jim poplačajo tam, kjer je tudi moški najbolj občutljiv: na želodec. Mož pride domov, pripoveduje, da je lačen, ali žene ga pošiljajo druga k drugi, toda hrane mu ne da nobena. Utrujen in sestradan zleze mož na drevo v najbolj živahnem delu sela in z žalostnim glasom oznanjuje: „Čujte! Čujte! mislil sem, da poročim ženske, ali one so čarovnice! Samec sem in nobene žene nimam! Ali se dela tako napram gospodarju, kakoršen sem jaz?“ Ali če pokaže žena nad možem svojo jezo dejanski, je obsojena in na hrbtu mora nesti svojega moža od kože glavarja do doma. Drugi moški jo pri tem zasmehujejo in zasramujejo, med tem ko ji žene pritrjujejo in jo vzpodbadajo rekoč: „Kar zasluži, to mu daj. Le še tako!“

Podobne razmere dobimo v nemških naselbinah v Kamerunu in drugje po zapadnih delih Afrike. Nemški zdravnik, uslužben na naših ladjah, in ki je videl vse te dežele in ljudi na lastne oči, nam piše tako: „Mnogim rodovom je podlaga dedinski pravici materinstvo. Za očetovstvo se nihče ne meni; sorojenci

prodirla prosveta. Tudi v tem oziru nam bodi zgodovina učiteljica. Uvažujmo njene nauke.

Le ker vodi naša domača politika boj tudi z naslovom: vera, poudarjamo, da zadeva vera le srca, zgolj čuvstvovanje. To čuvstvovanje spoštujemo v vsakomur in spoštujemo tudi vsa sredstva in vse naprave, ki mu služijo v zadoščenju njegovemu čuvstvovanju. Smo pa proti onim, ki iz verskih nagibov — vsaj pretveza jim je — zatirajo prosti razvoj narodov v kulturnem oziru, kakor proti onim, ki jim je vera z vsemi pripadki vred le politično orožje. In tega orožja se žal poslužuje klerikalizem v najizdatnejši meri, saj ve, da ž njim posebno nerazsodno ljudstvo zadene prav v živo. Toda nevarno je sukati to orožje, vtegne priti reakcija in potem gorje onim, ki so se na tako zavržen način igrali s človeškim srcem.

Ne odrekamo duhovniku pravice vdeleževati se politike, a od slovenskega duhovnika zahtevamo, da se je vdeležuje kakor preprost sin slovenskega naroda, in ne samo v lastnosti kakor duhovnik. Zato nismo proti duhovniku, ker je slučajno duhovnik; smo pa proti onemu duhovniku, ki nastopa v politiki kakor klerikalec. In to niso vsi duhovniki!

Cilj, ki ga nameravamo doseči, kakor tudi sredstva samopomoči, ki ž njimi stremimo proti cilju, nam kažejo dovolj jasno, da stojimo na radikalno demokratičnem temelju. Vsak poedinec nam je popolnoma enak, ker vsakega smatramo zmožnim in sposobnim, da postane polnovreden član narodnega ustroja sornerno svojim duševnim in telesnim močem. Ne prenašamo nobene aristokracije ne krvne, ne denarne in tudi ne duševne, ker ravno te zadnje prva dolžnost je, da od svojega bogato obdaranega duha da svoj delež ljudstvu; o parvenjih¹ niti ne govorim. Zato tudi od naše politične organizacije zahtevamo, da bodi zgrajena na strogo demokratični podlagi. Perhoreciramo² kak neviden izvrševalni odbor, ki ga nihče ne pozna, nihče volil ni, ki si uzurpirajo³ svoje mesto, kliče v svojo sredo može po svoji previdnosti, potem pa izza zastora vleče niti, ki ima na njih navezane svoje marjonete.⁴

Končno še dve, tri o našem razmerju do socialne demokracije. Treba je je pojasniti z ozirom na očitjanja, češ da nismo družega nego socialni-demokrati. Iz povedanega sledi, da to nismo, da nismo člani politične organizacije, ki se nazivlje ne ravno skladno s svojimi načeli in svojimi smotri: socialno-demokratično. (Zahteva namreč mnogo več kakor je izraženo v njenem imenu.) Smo pa socialisti, ker hočemo izboljšanje, da, popolno reformacijo sedaj obstoječih družabnih razmer, če tudi predvsem v okviru svojega naroda, hočemo demokratiza-

cijo teh razmer in zategadelj smo tudi demokrati. O koristi končnega smotra socialne demokracije nisem uverjen, vsaj za sedaj še ne.

Brez ovinka pa moram priznati, da so naše polne simpatije na strani socialne demokracije, kajti dajemo ji spričevalo, da je v prvi vrsti njena zasluga, da so se vže zboljšale razmere v človeški družbi, ki jih, kakor obstoje danes, ni primerjati z onimi recimo pred sto leti. Ona je, ki je postavila prvi temelj k temu, ona je, ki je zrevolucionirala duhove ter njih mišljenje kolikor toliko prilagodila svojemu. In treba je, da vrši svoje delo dosledno dalje, dokler ne bode vsaki človek docela prepričan o polni vrednosti svojega sočloveka. Ko pa doseže ta svoj cilj, kdo ve, ali ne uvidi, da je končni njen cilj — utopija.

Dr. Ravnihar.

Volilna reforma.

(386. seja poslanske zbornice.)

Gauč je predložil poslancem vladni načrt o enaki, splošni, direktni in tajni volilni pravici. In kdo bi verjel na kaj takega še pred letom dni? Nihče!

Kar je bilo tedaj še bajka, to je danes resnica. Vlada je izjavila po svojem ministru, da hoče po tej poti, ki jo je spoznala kot edino pravo, naprej in izvesti volilno reformo na vsak način. Gauču moramo priznati, da je bilo njegovo utemeljevanje v zbornici razsodno in stvarno, kakor le malokdaj govori z ministrskih sedežev. Naravno je, da ima tako velik projekt, tako vseobsežen in revolucionaren, marsikaj, kar bi bilo želeti drugače, ali tudi to bistva ne izpremeni: vlada je pripoznala, da ne gre več, dajati gotovim osebam posebne predprave, ampak da je deliti pravico med vse enako. Iz tega vidika je pozdravljati njeno reformo.

Ali v zgodovini se dostikrat zgodi, da najde velika ideja in velik trenotek majhne ljudi. Če kdaj, potem je ta primera ob tej priliki na mestu.

Izbruhi Vsenemcev med Gaučevim govorom, ki bi se jim ne čudili, če bi jih zakrivali podivjani in vinjeni razgrajachi, so kazali, kako razumejo in spoštujejo oni trenotek, ko se prvič v Avstriji in pod Habsburžani pripozna suverenstvo ljudstva, ko se ne zametuje več tako oholo principa ravnopravnosti. Kakor pa kriče Vsenemci v zbornici proti volilni reformi javno, tako delajo in rujejo druge frakcije tajno proti njej. Veleposestvo, krščanski socialisti, poljska žlahta. Na dan razprave o vladnem načrtu, t. j. 6. marca in naslednji dnevi, nam označijo nasprotnike in intrigante proti splošni in enaki volilni pravici natančneje.

Ta veliki trenotek pa je našel — kakor vse kaže — tudi med Slovenci majhne ljudi. Da dobi Štajerska le 6 slovenskih poslancev in Koroška samo enega, ne moremo imenovati drugače, kakor preziranje naše narodnosti, in

najsi je storila vlada to namenoma, ali na podlagi pomankljivih ali napačnih informacij. Dolžnost slovenskih poslancev je bila, predložiti Gauču svoje zahteve že prej in obenem naznati, da od njih ne morejo odstopiti niti enega moža, če nočejo, da jim ne more kdo očitati zanemarjenje svoje poslanske dolžnosti ali pa celo osebno koristolovstvo. Ali nastopijo zdaj slovenski poslanci za pravice svojega naroda — to nam pokažejo dnevi razprave o Gaučevem načrtu. Eno pa je gotovo: da se tudi s tem nastopom ne morejo oprati. To bo več ali manj komedija, recimo naravnost: brez upa zmage, samo da lahko rečejo: saj smo storili, ali šlo ni. Nam se namreč zdi že tisti trenotek, ko bi bil nastop uspešen, zamujen.

Podlago vladnega načrta tvori varovanje dosedanje nemške posesti (205 poslancev) in temu številu vsaj približno sorazmerno je uredila vlada tudi mandate drugim narodom in deželam.

Več iz naslednjih dveh tabel.

V narodnostnem oziru dobe po vladnem računu:

Nemci	205	prej so jih imeli	205
Čehi	99	"	87
Poljaki	64	"	72
Malorusi	31	"	10
Slovenci	23	"	15
Hrvatje	13	"	12
Italjani	16	"	19
Romuni	4	"	5
Skupno	455		425

Ali:

Germani	205	prej so jih imeli	205
Slovani	230	"	196
Romani	20	"	24
Skupno	455		425

Po posameznih kronovinah so razdeljeni mandati tako:

Češka	118	prej	110
Dalmacija	11	"	11
Galicija	88	"	78
Avstrija pod Anižo	55	"	46
" nad "	20	"	20
Saleburško	6	"	6
Štajersko	28 ¹	"	27
Koroško	10 ²	"	10
Kranjsko	11 ³	"	11
Bukovina	11	"	11
Moravsko	44	"	43
Šlezija	13	"	12
Tirole	21	"	21
Predarlbersko	4	"	4
Istrija	5 ⁴	"	5
Gorica in Gradiška	5 ⁵	"	5
Trst z okolico	5 ⁶	"	5

Pridobitek torej: 8 poslancev.

¹ Slovenskih 6 (do sedaj 4), ² Sl. 1 (0), ³ Sl. 11 (9), ⁴ Sl. 1 (0), ⁵ Sl. 3 (2), ⁶ Sl. 1 (0).

so si le otroci ene matere. Če umre mož, ne podedujejo njegove imovine njegovi otroci, ampak otroci njegove sestre. Torej nečaki in nečakinje, kot edini sorodniki, ki se jim more krvna sorodnost dokazati. Eden izmed rodu Wary mi je povedal v strašno spakedrani angleščini tole: „Moja sestra in jaz sva si gotovo krvna sorodnika, kajti oba imava isto mater. Moja sestra je zopet prav gotovo krvno sorodna s svojim sinom, torej postane po moji smrti on dedič moje lastnine in kralj v mojem mestu. In Vaš oče? ga vprašam. „Jaz ne vem, kaj je to „moj oče“ mi odgovori. Ko ga potem vprašam, če nima on nič otrok, se samega smeju valja po trebuhu in mi odgovori naposled, da nimajo pri njih moški nič otrok, samo ženske.“

„Zagotavljam Vas lahko“, nam piše zdravnik še dalje, „da je celo prestolonaslednik kralja Bela v Kamerunu njegov nečak in ne eden izmed njegovih sinov. Razni otroci Bela, ki jih kažejo po različnih nemških mestih, so le otroci njegovih žen, katerim ni mogoče očeta dognati; lahko sem enemu izmed teh oče celo jaz.“

Kaj pravijo tisti, ki odrekajo, da bi bilo kdaj materinsko pravo v veljavi, k tem iz se-

danje dobe vzetim dokazom? Naš zdravnik je odkritosrčen mož, ki ne gleda vsake stvari samo od vrha, ampak jo prouči prav temeljito. In koliko jih je naših ljudi med temi napol divjimi ljudstvi, ki bi čutili potrebo po temeljitosti? Odtod razne noroglave pripovedke o „neravnosti“ ondotnih domačinov.

Čitajmo še, kaj pravi stran 239 Spomenice o nemških naselbinah, ki jo je predložila vlada nemški državni zbornici v zasedanju l. 1894/5.: „Glavar rodu iz plemena Hererov ne more brez svojega sveta, ki sestoji iz najstarejših in najbogatejših, ničesar ukreniti; ali ne samo moški, mnogokrat so poklicani k posvetovanju tudi žene in včasih celo služabniki.“

Petnajst strani potem govori Spomenica o Maršalskih otokih med drugim tako: „Še nikdar niso imeli vsi Maršalski otoki enega skupnega vladarja... Ker pa nima plemo Iro-dijev nobenega ženskega člana, in daje plemstvo in dostojanstvo otroku le mati, morajo Iroderi izumreti.“ Pisatelji teh poročil kažejo z načinom, kako pišejo o tem, da so jim razmere, ki jih omenjajo sami, popolnoma tuje in si jih ne znajo razlagati.

Rastoče število prebivalstva je dalo povod ustanovitvi novih rodov, ki so izhajali iz pramater, ki so si bile med seboj sestre. Ti strinski rodovi so povzročili s tem, da so postale zopet njih hčere matere, nove hčere rodove. Matica tem rodovom je prvotni materinski rod. Večje število matice tvori celo pleme. Ta družabni ustroj se je v človeštvo tako ukoreninil, da je bil starim državam tudi še tedaj, ko so stopile na njegovo mesto že vse drugačne razmere, podlaga za njih vojaško organizacijo. Vsako pleme se je delilo na več manjših plemen, ki so imeli vsi skupno ustavo in kjer so bile še vedno dobili sledi starih prarodov. Ker pa prepoveduje ustroj na podlagi rodov zakonsko zvezo med sorojenci in tudi med nadaljnimi sorodniki od materinske strani, je s to zapovedjo sam sebi grobokop. Družabni in gospodarski napredki so zamotavali razmerja med posameznimi rodovi vedno bolj. Dokler je bilo pridobivanje za življenje potrebnih sredstev še zelo priprosto in so bile človeške zahteve skromne, se delo moža v bistvu ni razločevalo od dela žene. Z delitvijo dela pa se niso ločili samo posli. Nastalo je ločilo tudi pri pridobitvah, tako da niso bile slednje več skupna last, ampak

Narodnostni boj med Poljaki in Nemci.

(Konec.)

Steber borbe za poljsko stvar pa ni bila to pot več žlahta, ampak takozvani mladi inteligentni, ki so se izšolali na tujih zavodih in se vračali v domovino polni navdušenja za svobodo, polni znanja in s pomnoženimi izkustvi. Mnogo teh inteligentnih se je šolalo na račun štipendij poljskega rodoljuba Marcinkovskega. Kdor pa hoče prejemati te ustanove, se mora zavezati, da sprejme službo edino le v takem okraju, kjer žive Poljaki. Ti mladi inteligentni so se vračali v domovino kot učitelji, inženjerji, odvetniki, zdravniki, ekonomski — in postali tako duševni voditelji svojega naroda. Ustanavljati so pričeli narodne banke in kmetske posojilnice, kupovali so kar največ sveta so mogli od Nemcev in ga prodali na to svojim ljudem. Znali so pritegniti v boj tudi mlado ženstvo, ki je ustanovljalo društva, katerih vsak član se je zavezal govoriti vsikdar in povsodi edino le poljski, in kdor bi se „pregrešil“ z nemško besedo, plača globo v znesku ene marke (= 1 K 20 v), kateri denar se porabi v dobrodelne namene. Noben Poljak se ni udeležil kake nemške zabave, dočim je bila vsaka poljska prireditel obiskana od vseh poljskih slojev, in ne samo iz Nemčije, prihitali so celo Poljaki iz Rusije in Avstrije.

Res je, da leži v tem mnogo šovinizma, ali ta šovinizem in radikalizem je bil ves drugačen, kakor ga opazujemo včasih pri Slovencih. Poljaki ne le da niso kupovali samo v poljskih trgovinah, sploh izvedli znani klic „svoji k svojim“ z občudovanja vredno doslednostjo, oni so izdali tudi parolo: nobenega vinarja izdati po nepotrebnem. Kdor je popival ali zapravljaval denar kako drugače, je bil od vseh javno zaničevan in preziran. Dasi so potovali imovitejši prej tako radi v Berlin ali Pariz — zdaj so glasom izdane pogodbe vse to opustili. Štedili so in nalagali denar v poljske hranilnice, da so imele te več kapitala na razpolago in je bila dana tem načinom njih delovanju za narodne namene širša podlaga in večja sredstva.

Vsak objektivno sodeč človek mora pritruditi, da je tako samozatajevanje in tekmovanje z drugim narodom ne le vsega spoštovanja vredno, ampak tudi znak visoke npravnosti in velikega etičnega čuta. Ne popivati, ne zapravljati, zato pa krepiti narodne denarne zavode.

Ker so bili Nemci proti tako krepki narodni organizaciji brez moči, so si pomagali s Patjomkinovimi vasmimi. Izbrisali so iz zemlje vidov poljska imena in jih nadomestili z nemškimi. Kraji, kjer ni govorila in znala živa duša nemškega jezika, so se imenovali odslej Friderikental, Augustsruh, Idasheim itd. Podobno prikazen smo doživeli tudi ob novem letu. Poljske vasi je krstila Prusija za Bismareksdorf, Eichenheim itd.

posest tistega, ki jih je povzročil. Lov na divje živali, lov na ribe in živinoreja je zahtevalo gotove spretnosti. Še več znanja je bilo treba izdelovateljem orodja in drugih priprav. Vsi ti izdelki so postajali izvečine možova last. Popolnejša priprava je razširila delokrog poljedelstva, tako da je bilo to kmalu bogat vir živeža, ki je odgovarjal vsem zahtevam tega časa. Mož, ki je stal pri vsem razvoju v ospredju, postane pravi gospodar in lastnik tega vira bogastva, ki tvori zopet podlago trgovini. Trgovina pa je rodila povsem nove razmere in velike družabne izpremembe.

Vsled vedno množičnega se prebivalstva je nastala potreba po obsežnejših pašnikih in njivah. Ker so se mogli razširjati oboji dostikrat le na škodo sosedov, je umljivo, če je prišlo med rodovi do prask in bojov za novo zemljo. Vsak je hotel imeti rodovitnejša tla za se. Ali ni ostalo samo pri teh prepirih. Trebalo je tudi novih delavnih moči, ki bi obdelovale pribojevano zemljo. Čim številnejše delavne moči, tem bogatejša žetev in tem večja čreda na pašniku. Ali kje dobiti potrebne delavce? Posledica dejanskih potreb so bili tako najprej ropi žensk, kasneje zasužnenje v vojski

Tajiti se pa ne more, da so tri Poljaki mnogokrat tudi orodje Rima, ki mu je bilo poljsko vprašanje orožje, s katerimi je nastopil proti pruskemu luteranstvu. Pokazalo se je to zlasti leta 1883, ko je praznoval ves poljski narod in Vatikan dvestoletnico osvoboditve Dunaja od turške oblege. (Tedaj je prišel namreč poljski kralj Jan Sobieski naši cesarski prestolici na pomoč in zapodil Turke izpred Dunaja.) Ob tej priliki so odgrnili v Vatikanu tudi znano vatikansko sliko, ki predstavlja osvoboditelja Dunaja kot zmago krščanstva nad polumesečem.

Najmočnejša opora v narodnem pokretu Poljakov pa je njihni narodni svet, imenovan „L i g a n a r o d o w a“. To ligo imenujemo lahko nekako narodno poljsko vlado, ki je prva in glavna instanca za vsa narodna in politična vprašanja, za vse stranke in vse urade. To veliko veljavo in spoštovanje do narodne lige (liga-zveza) kot najvišjo instanco je priznal tudi štirinajsti kongres narodno-poljske zveze, obdržan v Združenih državah severoamerikanskih, meseca oktobra leta 1901. Tam je bil sprejet sledeči sklep: „Ker smatramo ‚ligo narodowa‘ kot upravičeno najvišjo moč Poljske in kot podedovalko vseh pravic, ki jih je imela nekdanja naša država, naši kralji in naši državni zbori, ker pripoznamo edino to ligo za svojo vlado tudi po razdelitvi naše kraljevine, zato ji izrekamo globoko zahvalo za njeno delovanje, ki je bilo v blagor poljskemu narodu.“ Tako upajo Poljaki še vedno, da si ustanove zopet svojo državo. Ni še Poljska izgubljena — Jeszcze Polska nie zginieła! Tako je pel tudi Prešernov prijatelj, v Ljubljano prognani mladi Poljak Emil Korytko.

Spričo take žilavosti od poljske strani pa je naravno, da tudi nemška vlada ni držala križem svojih rok.

Omenjali smo že zgorej Flottwelov in general Grolmannov načrt za ponemčenje Poljakov. Kmalu potem se je oglašil ekonom Friderik List s projektom železnice iz pooderskega Frankobroda v Bromberg, Graudene in skozi južni del vzhodne Prusije v Kraljevec — torej središče poljskega ozemlja. Nova železnica bi bila tako kakor struga, po kateri bi se pretakal tok germanizacije skozi srce poljskega naroda. Pruska vlada je te načrte tudi naročila in pozvala leta 1844. poljske občine, naj se izrazijo, kako mislijo o tej železnici in če so pripravljene darovati potrebni svet. Poljske kresije so odgovorile zanikalno. Vlado je osupnil ta odgovor tako, da je naročila, naj glasujejo občine še enkrat. In kresije so zopet odgovorile, da ne odstopijo nič sveta, ker železnice ne potrebujejo, mnogo bolj koristne bi bile ceste in prosile so vlado, naj jim sezida rajši te. Ta je sicer res izdala nekaj milijonov tolarjev za nove ceste, a vzlje temu premišljala, kaj naj stori: ali pokupi sama svet in zida nameravano progo — ali ne. Po preteku nekaj let je pokopala vlada

premaganih mož. Žene so postale delavke in uživanje zmagalcev, možje teh žen: sužnji. S tem sta bili uvedeni v gentilsko organizacijo dve stvari, katerih vpliv in posledice so se morale kmalu pokazati.

Z množitvijo prebivalstva je nastala tudi potreba po orodju, orožju, hišnih pripravah itd. vedno večja, tako da se je izcimilo iz tega polagoma rokodelstvo, ki se je razvijalo samostojno in se kmalu ločilo od poljedelstva. Tem načinom je nastala gotova skupina prebivalstva, ki se peča samo z rokodelstvom. Ločijo se od onih, ki delajo na polju. Njih potrebe, koristi in cilji so povsem drugačni, kakor ostalih.

Po materinskem pravu t. j. dokler so imenovali in šteli sorodstvo le po materi, je bila navada, da so podedovali le vsi tisti sorodniki po mrtvecu istega rodu, ki so izhajali iz matrine vrste. Premoženje je ostalo v rodu. Otroci umrlega očeta niso šteli v njegov rod, ampak v rod njegove žene. Torej tudi niso po očetu ničesar podedovali, temveč je prejel njegovo premoženje zopet njegov rod nazaj. Ravno ista navada je veljala še tedaj, ko je postajal možki edini lastnik t. j. posestnik čred in sužnjev, orožja in orodja, ko je bil možki že samostojen

te načrte in zidala progo tako, da je tekla iz Frankobroda ob Odri v Kistrin, ob Varti in Neci v Bromberg, in potem dalje ob Visli v Marienburg, ob takozvanem „frischen Hoff“ v Kraljevec. Ta proga je obšla poljsko ozemlje v velikem loku. Vendar tudi ti kraji niso mogli ostati brez železnice, zato je poverila Rusija znanemu industrialnemu podjetniku Henriku Strousbergu sezidanje proge po sredini Poznanske, a zgodilo se je to dobrih dvajset let po prvotnem načrtu, ko je postala narodna ideja med Poljaki že tako močna, da jim tudi nova železnica ni več segla do živega.

Naj omenjamo iz prejšnje dobe še nasvet vodje narodnih liberalcev, Ivan Miquela (izg. Mikela), ki je predlagal kot najuspešnejše sredstvo za ponemčenje Poljakov, če si pridobi Prusija na svojo stran ondote — sodnike!

Če imenujemo lahko te načrte kot zelo doktrinarno in nedolžne, je pričela vlada vendar kmalu spoznavati, da more pričeti s svojo germanizacijo resno, če hoče, da izgine poljščina iz Nemčije.

Tako se je zgodilo, da je dobila Prusija ob času, ko so zasedle avstrijske čete Bosno, večino parlamenta za svoj predloženi zakon. S tem zakonom se dovoljuje sto milijonov mark novo ustanovljeni „kraljevi naseljevalni komisiji za Poznansko.“ Ta komisija je dobila nalogo in dolžnost, kupovati svet od Poljakov in naseliti potem ondi Nemece.

S tem je bil prvič ustanovljen kraljevi urad, ki je imel izrecno zapoved, germanizirati čim največ more. Komisija je tudi res ustanovila z velikanskim naporom na leto 200—300 nemških kmetij, pri tem pa so znašali njeni vsakoletni upravni stroški do dva milijona kron!

In kako so odgovorili Poljaki takim nasilstvom?

Izprva so zaničevali in izključili vsakogar iz svoje družbe, kdor je prodal le ped zemlje nemški komisiji. Kmalu pa so izpremenili svojo taktiko. Videli so, kako dobro se godi onim, ki so prodali svojo zadolženo posest komisiji in si ustanovili s skupičkom trgovine, pričeli s kako obrtjo itd. Zgodilo se je celo še nekaj drugega: tisti Poljaki, katerih svet ni bil dosti prida (bodisi vsled močvirnih tal, vsled vsakoletnih poplavor in podobno), so sami prodali svoje zemljišče za drag denar komisiji in kupili v drugih krajih od nemških kmetov rodovitnejšo zemljo. Ker so ustanovili med tem tudi poljski imovitniki svojo naseljevalno komisijo in so izvrševali to nalogo tudi poljski denarni zavodi, se je zgodilo to čudo, da je število poljskih kmetij mesto padalo celo rastlo. Od pamti-veka nemške občine in kresije so prišle v poljske roke, vzlje vsemu prizadevanju kraljeve naseljevalne komisije, ki je prejela tekom časa še dva krat po sto milijonov mark podpore.

Ker stoji poljska duhovščina sredi boja za svoj narod, ki ga smatra obenem kot orožje v

trgovec ali rokodelc. Dokler je bil štet v rod svoje matere, je pripadalo tudi vse njegovo premoženje le njegovim bratom in sestram in na otroke ali dalje potomce teh sester — njegovi otroci pa niso prejeli ničesar, ker ti so smeli podedovati le po svoji materi. Da se niso mogle držati te navade trajno, je razumljivo. Obenem so se pričele bližati zakonske razmere našim t. j. nastala je paritvena družina. Mož A živi z ženo B in iz tega razmerja nastali otroci so njih lastni otroci. Paritvene družine so se množile v istem zmislu, kakor so govorile iz rodinskega ustroja izvirajoče prepovedi, ki niso dovolile zakonske zveze med sorodniki materskega pokolenja, in kakor je kazalo, da bolj odgovarja potrebam, nastalih iz gorej označenih gospodarskih izprememb. Osebna lastnina se ni mogla več skladati z nekdanjo občno skupnostjo, s komunizmom. Stan in poklic — to je odločevalo zdaj pri vprašanju, kje si poišče kdo bivališče. Izdelovanje blaga v večjem številu je ustvarilo trgovino s sosednjimi in tujimi plemeni. Trgovina je rodila zopet denar. In ves ta razvoj je vodil in obvladal mož. Torej je imel on kmalu druge koristi in potrebe, kakor nekdanja družba, opirajoča se na ro-

borbi proti pruskemu luteranstvu, je menila vlada prizadeti ji s tem hud udarec, če postavi za njenega glavarja trdega Nemca. In res je posadila na prestol gnezenskega nadškofa nemškega duhovnika Dindera, ki pa je slučajno kmalu umrl in njegovo mesto je zasedel zopet Poljak, eden najpremetnejših in najspretnjših agitatorjev za poljsko stvar: Stablevski.

Ali fiasko nemške politike napram Poljakom je bilo vedno očitnejše. Tristo milijonov mark izdanih, in poljskih kmetij vedno več mesto manj! Tu so se združili trije pruski politiki in državniki Hansemann, Kennemann in Tiedemann ter ustanovili novo ponemčevalno društvo „Ostmark“. Poljaki so imenovali to društvo po začetnicah imen njegovih ustanoviteljev: H-K-T društvo ali: Hakatiste. Dasi je dal Hakatistom svoj očetovski blagoslov celo sam Bismark, ki so ga obiskali na njegovih pomorjanskih posestvih v Varcinu, ne pomenja tudi njih delovanje nič drugega kakor navadno fiasko germanizacije. Hakatisti prirejajo pač svoje knajpe in zabavne večere za nemške uradniške kroge na Poznanjskem, in edini pozitivni uspeh so dosegli pred leti, ko je omejila vlada na njih predlog naseljevanje poljskih kmetov, tako da jim dela lahko sitnosti in neprilike. Tudi dejstvo, da je zaklical minister notranjih del javno v zbornici Poljakom: Mi ukazujemo in Vi morate poslušati — tudi take nasilne besede ne ponemčijo Poljakov. Saj izkazuje uradna statistika celo v Berlinu do 70.000 pripadnikov poljske narodnosti. Zato kliče justični svetnik Krumhaar iz Drezdena: Haben 350 Millionen nichts genutzt, nun wohl, nehmen wir eine Milliarde in die Hand — Če ni 350 milijonov nič izdalo, pa vzemimo miliardo!

Kam privede ta boj med Poljaki in Nemci, je težko prorokovati. Enkrat mora biti izvojevan. In kdo bo zmagalec, Slovan ali German? To je princip, vse drugo so le strukture tega boja.

C. P.

Češka.

(Nazadovanje Mladočehov.) Vsaka stranka, ki ne napreduje s časom, mora propadati. Tako je tudi z Mladočehi. Kot zmagalet so šli pred leti iz boja s starimi, in bili tako nekaj časa na krmilu. Pri volitvah leta 1897 so imeli še 246.281 volilcev na svoji strani, 1901 samo še 119.776. Število njih nasprotnih strank je narastlo od 92.656 leta 1897 na 175.783 v letu 1901! Preživeli so se zdaj tudi Mladočehi, kakor so se nekdanji stari, in na njih mesto stopajo nove mlajše, socialistično navdahnjene stranke in ne manj socialna demokracija sama. Nov poraz so doživeli Mladočehi zopet pri dopolnilnih državnozbornih volitvah v kolinskem okraju. Njih kandidat je dobil le 857 glasov, radikalec (t. j. profesor Masarykov pristaš 1301 glas in socialno demokratični kandidat 598 glasov. In leta 1897 je dobil mladočeški kandidat istotam 1867 glasov, leta 1901 še 1664 in zdaj 1906 le še 857!

dinski ustroj, na gentilsko organizacijo. Njegovim interesom so navade v rodovih celo dostikrat nasprotovale. Ker pa je bilo takih z lastnim interesom vedno več, je naravno, da je izgubila nekdanja uredba po rodovih ves svoj nekdanji pomen. Gens, rod kmalu ni imel druge naloge, kakor opravljati verske obrede za celo družinsko zvezo; gospodarskega pomena niso več imeli, ker je stopila na mesto komunizma zasebna lastnina; popolna razdružba rodinskega ustroja je bila samo še vprašanje časa.

Z razhodom te družinske oblike je padal nenavadno hitro vpliv in nekdanje mesto žene. Materinsko pravo se je umaknilo očetovskemu. Torej se je tudi dedinska pravica ravnala odslej po možu, in temu je bilo gotovo na tem, da postanejo njegovi dediči samo taki otroci, katerim je on res oče. Zato je mož prisilil ženo, da se odpove občevanju z drugimi moškimi, ker le tako si je zagotovil zakonske, legitimne otroke.

Nasprotno si je prisvajal moški pravico, imeti poleg ene ali več pravih žen še toliko priležnic, kolikor so mu dopuščale njegove razmere. Ali tudi otroci teh priležnic so mu veljali

Ogrska.

(Čudne odredbe.) Kraljeva vlada na Ogrskem hoče še vedno pokazati, da ima vendar le nekaj moči. Zato je prepovedala več sto shodov, ki so jih sklicali bivši poslanci Košutove opozicije, uvedla je strogo konfiskacijo, kateri zapadejo vsak dan razni listi in je nadalje prepovedala tudi javno kolportajo t. j. pocestno prodajo listov. S tem misli torej streti moč koalicije!

(Fejervari na Dunaju.) Cesar sprejme te dni Fejervarija v zasebni avdijenci. Kaj se namerava, je nemogoče vedeti.

(Manifest na narod.) Danes na sredo so izdali Košutovi manifest na „narod“. V njem povdarjajo, da ni sedanji boj, ki so ga napravili deželi, več strankarskega značaja, ampak da pomenja ta boj obrambo ustave, katere se mora udeležiti vsak meščan.

(Potovanje ogrskih politikov.) Odličnejši ogrski politiki kakor grof Andradi, Košut i. dr. nameravajo v inozemstvo, da je pridobe za ogrsko stvar. Prav kakor vratolomni poskusi Lajoš Košuta leta 1850.

Srbija.

(Carinski boj z Avstrijo.) Kakor poročajo, je sklenila Srbija ugoditi izpremembi 1. in 2. točke carinske unije z Bolgarijo tako, kakor predlaga Avstrija. Srbski narodno-gospodarski minister Drašković se je izrazil vsled tega, da o uniji ne more biti več govora, pač pa o navadni medsebojni trgovski pogodbi. Iz Bolgarije poročajo zopet, da je vlada pripravljena pritrčiti taki izpremembi in da hoče izreči Srbiji za njen vzorni in pogumni nastop svojo javno zahvalo.

Bolgarska.

(Jugoslovanska umetniška izložba.) V letu 1904 v Belgradu zbrani jugoslovanski umetniki so sklenili, da prirede čim mogoče vsako leto po eno izložbo v enem izmed jugoslovanskih glavnih mest: Zófja, Belgrad, Zagreb in Ljubljana. Prva taka izložba je bila istega leta v Belgradu. Otvoril jo je srbski kralj Peter I. Drugo izložbo prirede letos v Zofji, ki se je udeležele ne le vsi jugoslovanski umetniki, ampak tudi Rusi, Čehi itd. Razstava utegne biti za kulturne namene in zblizanje Slovanov velikega pomena. Udeležele se je tudi umetniki iz Vesne in Save. Kakor se nam poroča, se je nameravajo udeležiti pod skupnim imenom: slovenska Lada.

Rusija.

(Duma — sklicana.) Car je izdal ukaz, s katerim sklicuje duma na 10. majnik t. l. Po zatrdilih peterburškega brzojavnega urada, bo zbranih v dumi le okrog 350 poslancev, ker ne bo mogoče izvršiti do tedaj volitev v vseh gubernijah.

(Vlada z absolutizmom.) Vlada je mnogo zaprtih in revolucije obdolženih obsodila na smrt in obsodbo tudi izvršila in jo še izvr-

za legitimne. Dva tozadevna važna primera najdemo v sv. pismu. Tu stoji v prvi Mozesovi knjigi (16, 1—2): „Sarai pak Abramova žena še ni njemu otrok rodila: ampak ker je imela eno deklo iz Egipta z imenom Agar, je svojmu možu rekla: Pole Gospod me je zaprl, da ne morem roditi: pojdi k moji dekli, de bi kje vsaj od nje otroke imela. Inu kadar je on v nje prošnjo privolil...“ Drugi primer v ravroisti knjigi (30, 1—4): „Ker je pak Rahel vidila, da je bila nerodovitna, je svoji sestri nevošliva bila, inu je rekla h svojmu možu: Daj mi otroke, sicer mi je umreti. Jakob je čez to jezen bil, inu je odgovoril: Ali sim jest kakor Bog, kateri je tebi sad tvojega odvzel? Ona pak je rekla: jest imam eno deklo Balo: pèrdružil se k njej, de ona na mojih kolenih rodi, inu de od nje otroke dobim. Inu ona je njemu Balo za ženo dala, le-ta, kadar se je mož k njej pèrdružil, je spočela inu eniga sinu rodila.“

Jakob torej ni imel samo dveh sester za ženo: obe dve sta mu ponudili celo svoji dekli, kar ni bilo v tistem času prav nič „nenravnega“. Jakob si je kupil prvi dve ženi, kakor znano, s tem, da je služil pri njih očetu Labanu

šuje, ne da bi dala obtožencem pravico do zagovornika ali do zaslišanja!

Nemčija.

(Slovesnosti na dvoru.) Nemški cesar je praznoval minule dni svojo srebrno poroko. Imenitno je, kako se je zahvalil nemški cesar protestantovskemu vrhnemu cerkvenemu svetniku Voigtu in rimsko-katoliškemu kardinalu Kopu. Luterancu je dejal, da upa, da bo protestantovska cerkev še v naprej deležna božjega blagoslova; našemu kardinalu pa je dejal, da upa, da se mu posreči z njegovo in rimsko-katoliških škofov pomočjo skrbeti za katoliško prebivalstvo.

Francija.

(Zavarovanje delavcev.) Francoska zbornica je sprejela vladni načrt za zavarovanje delavstva s 509 glasovi proti petimi.

(Skrajšanje orožnih vaj.) Na Francoskem skrajšajo orožne vaje pri rezervi in teritorialni armadi na 21 in 8 dni.

(Popisovanje cerkvenega premoženja.) Še vedno se dogajajo demonstracije in nemiri pri popisovanju cerkvenega premoženja. Vlada je ukazala, da je treba delo pospešiti, tako da bo inventura do srede marca povsodi končana.

Španija.

(Konferenca velemočij zaradi Maroka.) V Algeciras so zbrani zastopniki vseh večjih držav, da uredi naselbinske zadeve v severozapadnem delu Afrike. Nemčija noče ničesar odstopiti od svojih zahtev. Napetost narašča [zlasti med Francijo in Nemčijo. Mnogi listi prorokujejo bodočo veliko vojsko.

Švedska.

(Splošna volilna pravica.) Tudi švedska vlada je predložila svojim poslancem načrt za splošno in enako volilno pravico. Voliti sme vsak 24 let stari moški, ki uživa tudi druge državljanske pravice. Volilne okraje določi kralj na vsakih devet let.

Japonska.

(Nove bojne ladje.) Letos dogradi Japonska pet novih bojnih ladij. Največja od teh bo imela 19.000 ton. Vseh bojnih ladij ima potem Japonska 171. (Anglija 886, Združene države amerikanske 234, Avstrija 141, Francija 561, Nemčija 250; natančnejših uradnih podatkov ni.)

Dvorni svetnik dr. Ploj in demonstracije na Slovenskem.

Prejeli smo sledeče:

Posebno ponosni ne moremo biti Slovenci na svoje državne poslance. Pri njih odločajo največ osebne koristi, le malokdaj kaj, kar je koristno tudi za naš narod. Kar sezida eden, to mu podere drugi. Nov dokaz tej trditvi je zadnji nastop državnega poslanca, dvornega

sedem let za hlapca. Kupovanje žen je bilo tedaj pri židih sploh v navadi, ali poleg tega kupovanja soprog, ki so jih morali poiskati iz svojega rodu, so neprenehoma ropali žene pri onih narodih, ki so bili slabejši od njih. Benjaminovi sinovi so n. pr. ugrabili Silove hčere. (Knjige sodnikov 20, 21 in slednje). Pri takih bojih je bilo izpočetka navada, da je ubil zmagalet vse premagane moške. Ugrabljene ženske so postale sužnje, priležnice. Vendar se je lahko zgodilo, da so dobile veljavo zakonskih mož, če so izpolnile pri židih sledeče predpise: Morale so si odrezati lase in nohte: obleko, v kateri so jih ugrabili, so morale zamenjati z drugo, ki so jo navlaš v ta namen naredili; nato je morala plakati mesec dni za svojim očetom in materjo. S tem so menili židje, da se ugrabljena žena dovolj odtuji svojemu rodu. Nato šele je mogla deliti z možem legitimno zakonsko postelj. Največ žen je imel pri židih, kolikor je znano, kralj Salomon. Kakor stoji v sv. pismu pri Kraljih (1, 11), ni imel nič manj kakor 700 pravih žen in 300 priležnic.

(Dalje.)

svetnika dr. Ploja. Interpeliral je vlado zaradi nemških izgrediv o priliki Stritarjeve slavnosti na Dunaju in porabil to priliko — kakor poroča Neue Freie Presse — da je obsojal znane demonstracije v Domžalah in Ljubljani, ki so jih Nemci sami izzvali s svojim provokatoričnim nastopom. Mož, ki ne pozna začetka in vzrokov teh demonstracij, ki se ni mogel informirati o njih (sicer bi nastopal drugače), obsoja tiste Slovence, ki so dali duška za prejeta žaljenja in izzivanja. Tak nastop je seveda vladi zelo povšeči, in kako so se razveselili njegovih besed tudi Nemci, dokazuje celjski poslanec Pommer, ki se je dvornemu svetniku iskreno zahvalil za njegovo obsodbo in v zbornici javno izrazil svojo zadovoljnost na tem, češ da mu služi dr. Plojevo priznanje v popolno zadoščenje. Se je potem čuditi, če raste Nemcem greben, če nas preganjajo in izzivljejo tudi tam, kjer nismo v manjšini?

Najmanj povoda za tak nastop je imel pač štajerski državni poslanec. Vsakomur je dobro znano, koliko so morali pretrpeti ravno Slovenci na Štajerskem pred nemškim nasiljem. Naj kličemo dr. Ploju v spomin izgrede v Celju in drugod?

Kakšni oziri so vodili dr. Ploja do svojega nastopa, ne vemo. Gotovo pa je, da je bistvo demonstracij v Domžalah tako, da zasluži pozornost in ne javne obsodbe. Naj bi živel dr. Ploj n. pr. nekoliko časa sredi Domžal, in mi smo prepričani, da je prvi in največji demonstrant v Domžalah ravno — dvorni svetnik dr. Ploj, kajti do trditve, da so Domžale in Ljubljana za Slovence „fremdes Gebiet“, se gotovo ne povspne, kakor je to storil dr. Ivan Šušteršič s Celjem! S.

Štajersko.

Mariborski poslanec Henrik Wastian in človeška razsodnost.

Slučaj je hotel, da mi je prišlo pod roke odprto pismo, ki je je obelodanil sedanji mariborski poslanec Wastian v nemškem koledarju za Kranjsko in Primorsko. V tem svojem spisu očita Wastian slovenskemu narodu, da se živi izključno le od nemških žuljev, da dobivamo svoje šole z denarjem, ki ga vzame vlada Nemcem iz žepa. Da vzpodbode Nemce še k večji nestrpnosti, jim citira velikega nemškega skladatelja Wagnerja, češ da je dejal ta: Deutsch sein heißt eine Sache um ihrer selbst willen tun. Ne glede na to, da je ta citat zavrit (glej Wagner VIII. 97.), hočemo poslužiti Wastianu tudi mi z Wagnerjem: Kar piše državni poslanec mariborski, ni družega, kakor o čemur pravi Wagner: Dieses ist der deutsche Geist, von dem sich es leicht reden und in nichtssagenden Phrasen sich ergehen läßt.

Tak je Wastian. Moško si trka na prsi, in ni ga sram prisvajati si delo in kulturo, za katero on res prav nič zaslug nima. Ali to so poslanske stvari, ki jih omenja človek mimogrede.

Ker poskuša nastopiti Wastian v imenovanem spisu dokaz resnice za svojo trditev, da smo Slovenci in sploh Slovani manj vredno ljudstvo, ki živimo kakor paraziti od tujega mozga, je morda vendar umestno dokazati, kako nerazsodne so njegove trditve in kako preslepilen je imenovani spis, ker se opira na statistične podatke, ki govore prvi hip pri človeku, ki ni navajen čitati statistike, res za resničnost Wastianovih trditvev, ali čim smo posvetili tej statistiki le nekaj pozornosti, se razkade njegove trditve v prazen nič. Toliko pomanjkanja razuma za narodnogospodarske razmere in take mere srda, jeze in sovraštva napram vsemu, kar ni nemško, ne dobimo niti v predkratkem v Libercih izšli 543 strani debeli knjigi: Das Deutschtum im Wirtschaftshaushalte Österreichs. In celo ta pisatelj je bil toliko previden, da je izdal knjigo brez svojega podpisa.

Dokazati, da ne drži niti ena Wastianovih trditvev, bi bilo zelo nevhvaležno, kajti v njegovem spisu je nagromadenih toliko statističnih gorostanosti, da zadostuje, če se omejimo le na neka-

tere izmed njih, kajti ker izvaja naš nemški mariborski poslanec svoje trditve drugo iz druge, je dovolj, če dokažemo samo na nekaterih, da so brez podlage, in tako površne, da bi se ne smel zakriviti nad tem mož, ki hoče veljati resnim in ima celo čast, zastopati mariborski volilni okraj. Seveda, če je smatral Wastian sam svoj spis kot resno delo, ne vemo.

Gospod Wastian prične tako: davki v Avstriji kažejo, da plačujejo Nemci 6 in pol toliko, kakor drugi narodi. Torej so Nemci veliko več zmožni in vredni, kakor n. pr. Slovani. Ker pa se pokrivajo stroški za šole itd. iz skupnih dohodkov, je postalo tako jasno kakor beli dan, da žive Slovani na račun Nemcev.

Tako Wastian, in za podlago si je vzel davčno moč, plačano kot dohodnino, ker je upal, da izpade tako zanj najbolj ugodno število, ker so vse službe v nemških rokah, ker so vsi največji podjetniki židje (in te šteje med Germane!) itd. Sklepal je kakor Lanz Liebenfels, ki je pisal tako: „9,200.000 Nemcev v Avstriji obdeluje 13,500.000 hektarov zemlje in plača zemljišnega davka 30,600.000 kron. 17,200.000 Nemcev obdeluje 16,400.000 hektarov zemlje, a plačajo komaj 25,200.000 kron davka. Torej so Nemci, ki imajo manj zemlje in plačujejo več davka, veliko pred drugimi narodi.“

Tudi te številke govore na videz za njegovo trditev — prav kakor pri Wastianu. I ta je štel vse med Nemce, na narodne manjšine družih se ni nikjer oziral, štel je med nemško posest vsa veleposestva na slovanskih tleh, ni pa storil tega pri slovanskih posestvih v nemških deželah itd. Wastian je položil nato še podrobnejši račun o zemljišnem davku na slovenskih tleh. Pri Wastianu je najbrže zaman apelirati na njegov socialni čut, kako more staviti nemške fevdalce na slovenskih tleh, ki izkoriščajo ceno delavno moč našega naroda, kot zastopnike nemške pridnosti in nemške večje vrednosti. Dejstvo, da imajo razni Windischgrätzki in drugi, več ali manj visoki nemški plemenitniki na slovenski zemlji svoja zemljišča, mu zadostuje, da trdi, da so že tudi to posestvo od Nemcev „obdelana“, in da dokazuje ta „nemška pridnost“ takozvano „Höherwertigkeit“ Nemcev. Wastian ni prav nič pomislil, da je v teh nemških davkih vsesana kri slovenskega delavstva! Da ni plačala teh denarjev kaka druga nemška sposobnost, kakor izkoriščati našega delavstva! Ima torej Wastian pravico, zahtevati za nemštvo kako višjo vrednost od drugih narodov? So torej res samo Nemci gonilna moč Avstrije, Slovani smo pa njeni svinec, ki oviramo vsak gospodarski napredek?

Mariborski poslanec sklepa dalje: „Nemci imajo v Avstriji 386 hranilnic z okroglo 3 milijardami kron, naši nasprotniki pa le 170 hranilnic s 650 milijoni kron“. In potem: V avstro-ogrski banki so udeleženi Nemci s 44,599, Slovani s 3418 milijoni kron, ergo: na podlagi teh uradnih podatkov je dokazano, wie die Slaven ausschließlic aus dem Marke der Deutschen zehren“. Wastian pa prav nič ne pove, koliko denarja je v teh „nemških“ hranilnicah vloženi od Francozov, Angležev in drugih delničarjev. Udeležba pri teh denarnih zavodih je v razmerju z drugimi narodi pri Nemcih ista, kar pri Nemcih. In koliko denarja ni v židovskih rokah. So mar tudi ti znak posebne odločnosti germanske pridnosti? Wastian je gledal res silno silno skozi prste, ko je odločeval deleže Nemštvu.

Ali niso ustanovili mar zelo mnogo denarnih zavodov pri nas zopet Francozje in Angleži, in dejstvo je, da leži mnogo teh delnic in papirjev v inozemskih rokah. Seveda jih računa Wastian vse k „nemški posesti“. In denar naših železnic?! In pogledjmo zdaj še avstro-ogrsko banko. Nemci so s Čehi — po Wastianovem računu, ki pravi, da je uraden!! — v razmerju kakor 92 proti 3. Da je ta njegova trditev neresnična in izmišljena, dokazuje, da je priglasilo že nekaj tednov pred obnim zborom tega društva svoje glasove že 204 Čehi proti 500 Nemcem! Ali se pravi to 92:3?

Zdaj pride še nekaj. Po čem naj sodimo vrednost človeka, ki poseduje malo več denarja? Po tem, kako stiska in kopiči svoje žepce, ali

po tem, kako in v kakšen namen porabi svoj denar? Tudi naš mariborski poslanec nam rad pripozna, da ni samo premoženje še nobeno merilo za večjo vrednost kakega naroda. V kolikor pride sploh denarno vprašanje pri cenitvi kakega ljudstva v poštev, je to samo v toliko: kako porablja ta narod svoj kapital.

In zdaj glejte, gospod Wastian: sami pišete, da je izkazala nemška šolska družba, ki ima svoje podružnice in delokrog po celem Tirolskem, Saleburškem, Gornje in Spodnje Avstrijskem, po Štajerskem, Koroškem, Primorskem in Kranjskem, v letu 1903. komaj 443 tisoč kron, a češka šolska matica, ki ima svoj delokrog samo na Češkem, Moravskem in v Šleziji, je nabrala v ravno istem času 600 tisoč kron. Nemška šolska družba je dobila v istem letu kot volilo 35 tisoč kron, a češka šolska matica 130 tisoč kron!

In pogledjmo še delovanje Südmarke in našo Ciril Metodovo družbo. Südmarka se razteza na ozemlju, ki šteje pet milijonov Nemcev, in ima 24.000 članov, slovenska šolska družba na ozemlju, kjer prebiva 1,200.000 Slovencev in ima 25.000 članov. Pri Nemcih pride torej na vsakih tisoč oseb 5 članov Südmarke, pri nas Slovincih na vsakih tisoč duš 20 članov Ciril Metodove družbe. Ali to bi še ne bilo zadostno kazalo. Pogledjmo, kako stoji denarne zadeve. Südmarka je nabrala pri petih milijonih Nemcev 45.000 kron, naša šolska družba pri Slovincih 25.000 kron. Z drugimi besedami: Slovenci darujemo v narodno-kulturne namene več kot še enkrat toliko v sorazmerju s svojim številom, kakor Nemci!

In kako si pomaga razsodnost statistika iz Maribora tu? Kako si hoče raztolmačiti, da darujemo mi „na nižji stopnji stoječi“ Slovenci toliko več v svoje kulturne namene, kakor „več vredni“ Nemci? Ali naj mu pokažemo še eno primero pri Čehih v zadnjem letu 1905? Sedem milijonov Čehov je nabralo ob času, ko je praznovalo 11 milijonov avstrijskih Nemcev jubilejno leto nemškega Schulvereina, ravno 302.000 kron več prispevkov kakor njih „više stoječi“ — po Wastianu — Nemci!

Grof Gleispach, predsednik graškega nadsodišča, je nenadoma umrl v starosti 65 let. Bil je neizprosni sovražnik Slovencev, usiljeval nam je nemške uradnike, Slovence pa je pošiljal iz dežele. Tudi nemški listi priznavajo, da pomenja Gleispachova smrt hud udarec nemštvu. R. I. P.

Šoštanj in Srbi. V Belemgradu izhajajoči srbski Slovenski Jug se bridko pritožuje in ožigosa postopanje vlade v zadevi razpusta občinskih volitev v Šoštanju. Jug piše: Vlada je poslala svoga komesara, koji će prilikom novih izbora imati samo to dužnost, da proturi (posili) pošto poto (za vsako ceno) u opštino Nemce, No, poznavajući bojnu jačinu braće Slovenaca u tome mestu, mi sumnjamo (dvomimo), da će vlada u tome uspeti.

Na šolsko poslopje v ptujski okolici so dali naslikati pred sedmimi leti podobi škofa Slomška in Čeha Komenskega, oba izmed največjih slovanskih pedagogov v Avstriji. Nemški nestrpnosti pa ni dalo miru, dokler niso opustošili obe sliki. Šest let in pol je že od tega. Vsem obiskovalcem našega okraja je bil vedno viden čin nemškega vandalstva. Tekom tega leta pa dado obe sliki prenoviti in podele delo enemu izmed izvršujočih članov umetniškega društva Vesna na Dunaju.

Občni zbori hranilnic in posojilnic se vrše tako: Gornjegraške dne 3. marca, Radgonske 5. marca, Kozijske dne 4. marca, Mozirske 12. marca in Sv. Lenartske v Slov. Goricah dne 16. marca.

Akad. teh. društvo „Triglav“ v Gradcu vabi na „Stritarjev večer“, katerega priredi v proslavo 70-letnice svojega častnega člana Jos. Stritarja v soboto dne 3. sušca 1906 v dvorani (I. nadstr.) restavracije „Neu-Graz“ (Liebl) ob 8-h zvečer. Vzpored: Predavanje, deklamacija, petje in godba.

Avstr. jugoslovanski učitelji. V letošnjih binkoštnih praznikih zboruje v Šoštanju Zveza avstrijskih jugoslovanskih učiteljev.

Zgodovinsko društvo za Spodnještajersko se pripravlja, da proslavi 100letnico rojstva Stanka Vraza, ki bo leta 1910. V ta namen priredi javna predavanja, izda njegovo korespondenco in njegove poezije.

Ormoški okraj. V prihodnjih dneh se vrše volitve v okrajni zastop ormoški. Dasi je že dolgo od tega, kar so podlegli Nemci vsled pretežne večine Slovencev, ki tvorijo ta okraj, vendar naj se i oni zopet nekaj pripravljajo. Zato je dolžnost vseh naših, da se vsi zanesljivo in polnoštevilno udeležijo volitev.

Savinjski Sokol je zelo delaven. Zdaj izda zopet knjižico, ki bo govorila o pomenu in nalogah Sokolstva.

Spodnještajerske pošte. Že večkrat smo imeli priliko govoriti, kako zanemarjena je poštna uprava pri nas. Podobne pritožbe nam prihajajo zopet iz Ptuja. Kdaj bo konec temu?

„Slovenska Matica“ je veledušno podarila gospodarsko-bralnemu društvu na Planini 81 knjig. Iskreno zahvalo izreka v imenu ljudstva — odbor.

Koroško.

„Gorotan“ v Dobrlivesi je priredil drugo nedeljo v minulem mesecu veselico, na kateri so vprizorili tudi znano igro „Nemški ne znajo“. Naj bi se prirejale tudi po drugih krajih take in podobne igre. Nič ne budi narodne zavesti bolj kakor lepo petje in gledališki oder. To so bila vsa sredstva, s katerimi so moravski Čehi tako visoko dvignili svce rojake v obmejnih nemških krajih.

Narodni kolek na Koroškem. Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani je dovolilo narodni kolek za polovico navadne prodajalne cene v prid ustanovnemu in stavbnemu skladu zavoda „Učiteljski dom“ v Celovcu. Odslej ima narodni kolek v prid stavbnemu skladu „Učit. doma“ vedno v zalogi slovenska akademija v bogoslovju v Celovcu.

Pomnoženo gimnazijo dobi trg Koče v Zilski dolini, in sicer dobi oddelek strojnih puškarjev.

Med jedjo zblaznel. V Prevaljah na Koroškem je med jedjo zblaznel 22letni Simon Rezar. Šest mož ga je komaj ukrotilo. Zdravnik mu je moral dati morfija, da so ga mogli spraviti na železnico.

Primorsko.

V Pulju so izključili iz ondotne gimnazije štiri dijake, ker so prepevali protiavstrijske pesmi. Mar bi jih poučili! Dijakom so zaprte vse avstrijske šole!

Tržaški mestni zastopnik je sklenil naznaniti namestništvu, da bo magistrat sprejemal v bodoče samo italijanske dopise, češ, da sedaj, odkar je magistratu odvzet prenešeni delokrog, ni več povoda, prejemat dopise v „tujih“ jezikih.

Lloydova uprava se premesti na Dunaj. Premeščenje Lloydovega sedeža iz Trsta na Dunaj je definitivno sklenjena stvar, kakor so povzeli odposlanci trgovskih zbornic v Trstu in Rovinju iz pogovora z ministrom. Ker smo namenjeni priobčiti že v prihodnji številki ravno o Lloydovih zadevah nekaj več, opozarjamo svoje čitatelje že danes na tozadevne članke.

Tržaški slovenski rodoljubi so ustanovili javen urad, v katerem se delajo brezplačno slovenske vloge na različna oblastva.

Goriško „Cvetje“ z vrta sv. Frančiška in „Piščalka“ — torej dva lista, ki ju izdajeta in urejata dva slovenska duhovnika, sta se zaradi alkoholnega vprašanja precej spoprijela. Samostanci okrog „Cvetja“ so navdušeni alkoholisti, posvetnjaki okrog „Piščalka“ pa so proti alkoholu!

Kranjsko.

Iz neodvisne kmetske stranke.

Kmetska stranka je gotovim ljudem trn v peti, ker nastopa neodvisno. Ker ne morejo drugega, se spravijo nad osebe in te hočejo v javnosti v slabo luč postaviti, pri tem pa puste

stvar, za katero se gre, lepo v miru. Tako prinaša zopet zadnji Domoljub neko zmes, iz katere se človek niti prav ne spozna, kajti tega, kar je poročal Naš List z Beričevega in iz Dola, se skrbno ogiblje. Pere se in spodtika nad stvarmi, kar nikdar ni bilo in ne bo. Ker več ne more, se spravi nad cagar, ki visi nad neko beriško gostilno. No, tudi ta cagar ni zastonj. Sicer pa tisti, ki so sedaj v izobraževalnem društvu, niso nikdar nosili svetlih kronic v imenovano gostilno. Ta ima temveč starih zvestih gostov, ki pijejo pač pristno vino, a žganja ne. Da nam je bilo res žganje agitacijsko sredstvo, kaj je bolj naravnega, kakor da bi delala ljubi „filozof“ in „striček“ za nas? Saj vendar tako ljubita žganje, in ju tam še nikdar ni manjkalo, kjer se deli ta opojna pijača. Da pa je nasprotno igralo pri klerikalnih žganje prvo ulogo, za to imamo gotove dokaze. Izobraževalno društvo ima samo prostore v žganjariji, ki smo ji dali že svoje ime! Podpredsednik in blagajnik društva prodajata celo sama žganje, in ker je bil prvi preveč navdušen za prodajo, je imel opraviti s paragrafi. Zdaj pa, ko je napovedan boj alkoholu, se je nadejati, da doleti tiste gostilne, ki ste jih razkričali kot liberalne, zaslužena kazen.

Da smo zanesli v naše gasilno društvo strankarstvo, je navadna laž. Kako delate Vi proti gasilnemu društvu? Kdo je napovedal veselico za isti dan, ko so jo priredili tudi naši gasilci v Gradovi gostilni, ki je bila tedaj tako polna, kakor še nikdar ne? Kasneje došli celo prostorov niso več dobili. Za svojo tombolo ste vsiljevali tablice celo po cestah in hišah, če tudi so se jih ljudje še tako branili. Vidite, in vendar je prireditelj, ki ste ji hoteli Vi očitno škodovati, tako krasno izpadla.

In če mi ne molčimo, ali ne storimo s tem prav? Naj smo mar tiho, če imenujete gasilno društvo — hudičevo? Takih si poiščite drugje, pri nas jih ni.

Dragi kmet! Sedaj razvidiš, kakšno politiko igra klerikalna v Dolu. In če bi imeli res še liberalno pri nas ter bi začela ista s svojo pogubonosno politiko, bi se ji postavili prav tako v bran. Mi neodvisni kmetje ne poznamo ne liberalne ne klerikalne stranke, in vest nam zaradi tega prav nič ne očita, da bi izpremenili kaj na svojem prepričanju. Mi gremo neustraheno naprej za svoje geslo: vse za dom, pravico in resnico v prosep kmetiškega blagostanja, v kar nam Bog pomagaj. Nasprotnikom svojim pa kličemo: Oče, odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo.

Slovenski kmet.

Slov. Narod me slika kakor „ljutega nasprotnika narodno-napredne stranke“, ki se v potu svojega obraza trudi, da bi to narodno-napredno stranko „ubil“. Tako očitano napram meni je že zategadelj neutemeljeno, ker zanikam, da danes obstoji kakana narodno-napredna stranka. Prosim vas, sami priznavate, da ni nobene organizacije, sami priznavate, da se nič ne dela in nič ne stori in končno stranka brez glasila — koliko pa še ostane od „stranke“?! Da „Slov. Narod“ ni glasilo kakega organizma, ki ga nazivljete „narodno-napredna stranka“, to je „Narod“ sam opetovano naglašal ter se v tem zmislu tudi obnašal. Dokaz temu iz najnovejšega časa je volilna preosnova na podlagi splošne in enake volilne pravice ter stališče, ki ga je zavzemal „Narod“ takoj spočetka napram temu vprašanju. „Slov. Narod“ je politika za se. Kakih koterij pač še ne boste imenovali stranke. Ako smo pri volitvah nastopali skupno za določenega kandidata, storili smo to zaradi tega, ker smo si bili vsi edini, da je voliti narodnega ali protiklerikalnega kandidata. Ta ideja pa je bila tudi edina vez, ki je spajala individije naprednega mišljenja. Slovenske narodno-napredne stranke kakor take torej ni, dasi uvidevam neobhodno potrebo take stranke za narodovo življenje. Da je ni, pripisujem krivdo merodajnim činiteljem, ki so doslej ravnali tek naše politike. Da pa stranka mora biti ali postati in sicer na temelju, ki sem ga očrtal v zadnjih številkah „Našega Lista“ („Narod“ pravi, da se strinja z njim) —

to sem skušal dokazati v člankih „Naša politika“. Ti nagibi so me tudi vodili, da sem se odzval vabilu, biti zaupnik, ki naj po svojih skromnih močeh pomaga, da se ustvari („Narod“ pravi lepše: „poživi“) ustroj, ki bodi naroden in napreden. Dr. Ravnihar.

Hotel Union, katerega je zgradil katoliško-narodni kapital slovenski, pričinja prav lepo nemškutariti. Če ne prideš v restavrant v pristnem kmečkem kožuhu, in se torej že na zunaj ne pokažeš po mnenju ondotnih uslužbencev trdega Slovence, popraša te od gostilničarja do zadnjega piccolo doli vse v blaženi nemščini, česa želiš. Če se hočeš potem diviti izborni slovenščini, vzemi slovenski jedilni list v roke, in strmel bodeš! Če se pa potrudiš v klet, se ne čudi, če je ljubljanska špisarija dovolj narodno nezavedna, da trpi nemško pesem v lokalih, zgrajenih s slovenskim denarjem. V klerikalno narodno zavest nismo imeli nikoli posebno velikega zaupanja, in kakor se kaže, ga tudi v „Unionu“ ni treba imeti.

Velevažno priznanje. Dne 14. m. m. je predaval Hans Barth na shodu sekcije Avstrije Nem. in avstr. plan. dr. na Dunaju o Savinskih ali Kamniških planinah, ki jih je prehodil s tovarišem Jos. Netzudo lani septembra meseca. Netzuda je napravil tudi veliko fotografij o njih. Polezla sta na Ojstrico, Skuto in Grintavec. Ti krasni in veličastni vrhovi, je dejal Barth, so žal še premalo znani in obiskovani; veliko so menda tega krivi narodnostni prepiri. Češke kažipote v okolišu Češke kočje na Ravneh imenuje ta turist nemško-sovražne sledove. Vendar je odkritosrčno poudaril, da nista nikjer s tovarišem trpela škode „na glavi in udih“, vključ temu da sta povsod govorila nemški. Povsod so ju, zatrjuje Barth, sprejeli gostoljubno, slovenski dolinci so bili vljudni, oskrbniki koč postrežljivi. — Pri pomenku, ki se je vnel po predavanju in ki sta se ga udeležila dr. Heyek in dvorni svetnik pl. Guttenberg, je častita družba povsem potrdila slovensko gostoljubnost, vljudnost in postrežljivost. — Tako je čitati v časopisu „Neues Wiener Tagblatt“ z dne 19. februvarja t. l.

Vžigalice družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani se podraže vsled nove pogodbe in ker je sploh v ceni poskočilo blago te vrste. Dosedaj je bila cena originalnemu zavoju = 500 zavitkov „Normal“ 58 K. Od 1. aprila 1906 naprej pa bode cena isti množini 55 K. „Flemming“ imajo po novi pogodbi isto ceno kakor „Normal“. Zato opozarjamo vse častite konsumente, trgovce in prodajalce na ugodno priliko, da si nabavijo dovoljno zalogo vžigalic še tekom meseca marca 1906. Tvrdba Ivan Perdan v Ljubljani kot založnica družbinih vžigalic se je namreč zavezala, da efektuiru vsa tekom meseca marca jej poslana naročila po dosedanjih nizkih cenah. Vžigalice družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani so najboljše in najcenejše, družba pa je prejela od razprodanih vžigalic do konca 1905. leta znesek 18.400 K. Torej domorodci hitite z naročili v očitvidni svoj prid.

Pismo iz Rusije.

(Izvirno poročilo.)

Eden naših največjih pisateljev pravi: Rusi razumevamo ves svet, a ta nas ne. V tem leži vsa resnica: o nobenih zgodovinskih in političnih dogodkih si niso bila poročila še tako nasprotujoča, kakor ravno o stvareh, ki se gode pri nas. A to pride od tod, ker je dušno življenje našega ljudstva evropskemu zapadu zaprta knjiga. Divite se našim pisateljem, občudujete njih nedosežni pripovedni talent, seže Vam v srce tragika njih romanov, čutite vpliv, ki si ga je pridobila moderna ruska literatura na zapadno, zlasti na nemško in francosko, ali v dušo naših del ne sežete. Videli ste samo zunanost: nacionalno potezo našega slovstva, in samo v tem nas je pričela posnemati Evropa.

Tako je tudi z našo politično borbo. Vi poslušate poročila o barikadah, o Gapónovi procesiji, o klanju židov, o sklepkih zemstev, ali na to morda še niste pomislili, da govori vsak tak, zapadu dostikrat nerazumljiv dogodek o duši našega celega naroda.

Toda govorim Vam o rečeh, po katerih me ne sprašujete. Oprostite, hočem vas v naslednjem

oškodovati z nekaterimi podatki, o katerih želite, da razpravljam malo več: o našem kmetu in naših kazakih.

V dneh krvavih dogodkov v Moskvi (izg. Maskvi) sem bil v jugoruskem provincialnem mestu Jelisabetpolj, ki šteje dobrih 80.000 prebivalcev. Torej sem bil od „pravega pozorišča“ zelo oddaljen. Ali takoj vam moram pristaviti, da je politično življenje v naših gubernijskih mestih, kar se tiče živahnosti in razpravljanja dnevnih vprašanj, povsodi enako. Bivajte kjer hočete. Povsodi ista borba, isti dogodki, nobeno mesto se ne čuti zavisno od drugega. Postanek samoobrambe meščanstva in dijaštva, kakor ste ga videli v Odesi (izg. Adesi) in drugih večjih mestih, smo imeli tudi mi, in reklo bi se iskati interesantnosti, če bi vam hotel pripovedovati, kako mi je bilo kot članu te samoobrambe. Saj veste: branili smo prebivalstvo pred — policijo in kazaki.

Kakor tudi se vam zdi ta vest čudna — za Vas, ki živite v Evropi — vendar je docela resnična in le naravna posledica celega našega življenja. Kazake bi lahko imenovali narod v narodu. Oni živijo vse drugače kakor mi, z eno roko drže konja za uzdo, pripravljene, da stopijo na prvi poziv pod orožje, z drugo drže za plug. Edino nekaj nas veže z njimi: jezik in morda tudi uganjka njih duše. Kazak, vajen že od mladih nog sukati orožje, mu je to tudi vse življenje njegovo glavno opravilo. Ne obiskujejo šol, navajeni so samostojnih nastopov, v stepi jim je postava močnejša pest, in zato ne poznajo nobene discipline, nobenega reda. Sočutje z bližnjim jim je zamrli čut. Socialna vprašanja jih ne tikajo. Tako so zaostali za nami in od tod katastrofa, če preti postati stik z njimi preozek...

Kazakov razločujemo tri vrste, ki nosijo svoja imena po pokrajinah, kjer navadno bivajo: tako dobite uralske, kubanjske in donske kazake. Najbolj divji so uralski, nam najbližji so donski. Med donskimi kazaki dobite celo tu in tam revolucionarnim duhom napolnjene stotnije! Žive v selih, kjer jim ukazujejo atamani „kazatski sotniki“. General vseh kazakov je iz naše vojne z Japonci znani Miščenko. Kazak, navajen poslušati samo svoje poveljnike, drugega vojaštva ne spoštuje, celo prezira ga. Videl sem na lastne oči, kako je stopal priprost kazak mimo oficirja pehote in se mu v obraz rogal, o kakem pozdravu niti govora. Kazaki sploh drugega vojaštva ne pozdravljajo, ali vsaj tedaj, kadar se jim zljubi. Napram svojim atamanom pa so brezmejno poslušni. Naj vam povem še skromen dogodek, ki sem ga doživel o priliki zadnjega klanja židov. Vedeti morate še prej, da živi tudi v Jelisabetpolju precej židov. Ko

so vprizarjali naši avtokratje gonje proti njim z asistenco vojaštva in policije, in naščuvali nad žide najnižje sloje ljudstva, izvečine delo mržeče kuligane, ki se jim je obetal pri poboju bogat plen, smo dobili v naše mesto tudi nekaj stotnij uralskih kazakov, ki so mirno gledali, kako je plenila množica židovske hiše. Ne daleč od takega prizora je stal mlad kazak, ki se niti ganil ni, da bi posegel vmes. Množica se je prepirala za plen. Ker je bil sam, nisem imel strahu pred njim. Stopim bliže in ga opozorim na to, kar se godi pred najinimi očmi. Po kratkem razgovoru mi ravnodušno pripomni, kot nekaj docela samoobsebi razumljivega, da itak ni za drugega rojen, kakor da bo ubit. Koliko sem uplival, nanj sicer ne morem vedeti, ali stopil je k razsajajoči množici, jo razgnal in mi prinesel vrečo dragocenosti, ki jo je odvezel plenujočim, češ da mi s tem pokaže, da on ne pleni, ampak stori samo to, kar mu je ukazano.

Ker govorim že o židih, naj dostavim še majhen prinos k razumevanju izgrediv proti tej verski kasti. Ker je poročen Vite z židovko, so si izmislili nekateri pri nas nekaj posebnega. Vite vprizarja navlašč vse poboje in vstaje, vse štrajke in izgrede, le da spravi s tem razmere do skrajnosti in more zavladati potem z absolutizmom, ki bi ga drugače ne mogel opravičiti pred svetom. Absolutno vlado pa hoče samo zaradi tega, ker naj ve, da bi poslanci dume nikdar ne dovolili židom enakopravnosti z drugimi narodi, torej jim jo je mogoče zagotoviti samo z absolutizmom. Tako so slikali naši reakcionarji Viteja kot tajnega prijatelja židovske stvari!

Svet sam zase je zopet naš kmet. Ali zagotavljam vas, da je mnogo inteligentnejši, kakor se vobče misli. Res je, da izvečine niti brati niti pisati ne zna, ali en dan revolucije je za človeštvo boljša izobrazba kakor celoletno obiskovanje šole. To se je pokazalo pri nas. Kmet sili k izobrazbi instinktivno, po svojem notranjem čutu. Ko so prišli k nam prvi listi socialno-demokratske stranke v Peterburgu — Naša Žizi (Naše življenje) in Načalo (Začetek), vsak zastopnik posebne socialistične frakcije — katerih vsaka izdaja je izšla v 100.000 izvodih in so veljali posamezni izvodi 3—4 kapejke (7—10 v.) so plačevali celo naši kmetje, ki jim je denar v hiši nekaj zelo redkega, po 20—30 kapejk (50—75 v.) za številko, dasi ne znajo čitati niti ene besede! Kmet je torej kupil list, ker so mu pravili drugi, da stoji v njem zapisano, da je treba kmetu pomagati, in ko ga je prinesel v svojo hišo, je bil to dan praznika za njegov dom. Dobite še kje primer tolikega spoštovanja do pisane besede? Do novih idej? In če tudi se ti komaj sprejeti čuti revolucije kažejo dostikrat v tako različnih podobah, vendar

poslušajte, kaj so mi govorili vsi kmetje po ogromnih selih, ki sem jih obhodil: Prej ne bo miru, dokler ne bo razdeljena med nas vsa zemlja. Naši kmetje so sicer s carjevim manifestom z dne 19. febr. 1861. oproščeni tlake, ali zemlja je izvečine še danes last plemstva. Če pomislite zdaj še, da živi pri nas po šestju iz leta 1897. poleg 1,221.939 plemenitnikov in blizu 14 milijonov meščanstva še 97 milijonov kmetov, si napravite prognozo (prorokovanje) lahko sami.

Rad vam obljubljam itd.

A. N. M. (Prevel T.)

Osebni kredit!

S poroki in brez porokov za častnike, duhovnike, dvorne, državne in privatne uradnike, učitelje, trgovce, obrtnike, trgovske nastavitelje, do pokojnine upravičene dame in privatnike vsake vrste na 1/4 do 25 let proti mesečnim, 1/4, 1/2 ali celoletnim vplačili, s katerimi se objednem poplača glavnica in obresti!

Specijaliteti: Osebni kredit v smislu pariško-dunajske enketi (kapitalizovanje plače).

4 0/0! 4 0/0! 4 0/0! 4 0/0!

Realni kredit!

od 300 kron višje na I, II. in III. mesto za veleposestnike polja, za najemniške in privatne hiše, vile, tovarne, kopalnice, mlinske, mineralne in druge vrelece, kamnolome in vsakovrstne nepremičnine do 3/4 cenilne vrednosti.

Kredit na stavbe!

Na vsakovrstne stavbe v 2—3 obrokih, kakor pač dotična stavba napreduje.

Konvertovanje dolgov pri bankah in privatnih.

Menično in re-eskompptovanje in zamena menic za trgovce!

Izvršujemo in financiramo načrte za novoustanovljena podjetja. Prevezamo tehniška in geološka ocenjevanja po zapriseženih izvedenih! Pečemo se tudi s premenami obstoječih podjetij v delniške družbe!

Kar najreelnejše! Hitro! Diskretno po prvih tuzemskih in francosko-angloških zavodih.

Prima reference!

Zahtevajte prospekt!

Prosimo retour-znamke!

Meller L. Egyed
Budapešta

V., Koháry-utca 19/B.

6dlikovana
v Parizu s častnim
križcem, diplomom in
zlato medaljo.

Patentirana
v 30 državah.

Streha prihodnosti!

Cementna zarezna strešna opeka
iz portland-cementa in peska

Praktična! Lepa!

Trpežnejša in bolj lahka streha, kakor iz vsake druge vrste strešnih opek iz ilovice.

Edini izdelovatelj za Kranjsko:
Janko Traun
izdelovatelj cementnih na Glincah
pri Ljubljani.

Upravništvo meščanske korporacije

v Kamniku

daje najkasneje s 1. junijem t. l. sledeča posestva v najem:

Turistovsko hišo v Bistrici, dalje posestvo pri izviru Bistrice, takozv. „Uršičevo kolonijo“, obstoječe iz hiše z gospodarskim poslopjem s pravico do potrebne pašne in krme za dve goveji živini.

Dalje se daje z imenovanim dnevom v najem **mlin in žaga v Stahovci**, eno uro pešhoje iz Kamnika, brez ali z zemljiščem, k temu posestvu spadajočim.

Pismene ponudbe naj se pošiljajo do **25. marca t. l.** — Upravništvu meščanske korporacije v Kamniku.

Vse cenj. naročnike, ki nam še niso poslali naročnine, prosimo, da blagovolé to čim preje storiti.

Svarilo.

Naznanjamo, da ne pripoznamo nobene kupčije, bodisi prodaja ali nakup, storjene po našem delavcu **Karolu Javorškemu** na naš račun. Tudi ne prevzamemo nobenih dolžnosti za njegove dolgove.

St. & C. Tauzher

trgovina z lesom v Ljubljani.

10.000 parov čevljev!

4 pari čevljev samo gl. 2:60. V sled ugodnega nakupa velikih množin se oddaje za nizko ceno: 1 par čevljev za gospode, 1 par za dame, črne ali rujave za zavezati, zmerno zbitimi podplati, nov. obl. 1 par mod. čevljev za gospode, 1 par za dame z obšivom eleg. in lahke. Vse 4 pare za gl. 2:60. Pri naročilu zadostuje dolgost. Pošilja proti povz. Razpošiljalnica obuvav Kohane, Krakov 110. Kar ni prav, se zamenja.

5 kron in več zaslužka na dan!

Iščete se osebe obeh spolov, ki bi pletle na naših strojih. — Preprosto in hitro delo vse leto doma. — Ni treba znati ničesar. Oddaljenost ne škodi nič in blago prodamo mi.

Družba pletilnih strojev za domače delavce

Tom. H. Whittick & Co.

Praga, Petrské náměstí 7.—254.

Zakonito zavarovano.
Vsako ponarejanje in ponatiskovanje kaznjivo.

Edino pravi je

Thierryjev balzam
le z zeleno znamko z nuno.

Staroslaven, neprekosljiv zoper motenje prebavljanja, krče v želodcu, koliko, prehlajenje (katar), prsne bolezni, influenco itd. itd.

Cena: 12 malih ali 6 dvojnatih steklenic ali 1 velika posebna steklenica s patent. zamaškom K 5.— franko. Thierryjevo centifolijsko mazilo splošno znano kot „non plus ultra“ za vse še tako zastarane rane, vnetja, poškodbe, ture in otekline vseh vrst. — Cena: 2 lončka K 3:60 franko razpošilja le proti predplači ali povzetju 9

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogoški Slatini.
Brošuro s tisoči zahvalnih pisem zastonj in franko.
Dobiva se skoro v vseh lekarnah in medic. drogerijah.

Češko posteljino perje po nizki ceni!

5 kilo: novo naskubljeno K 9:60, boljše K 12.—, belo puhasto naskubljeno K 18.—, K 24.—, snežnobelo puhasto naskubljeno K 30.—, K 36.—. Razpošilja se franko po povzetju menja se ali vzame nazaj proti povrnjeni poštnini.

Benedikt Sachel, Lohes 359. Pošta Pízen, Češko